

Az aggteleki barlang éjszakai ünnepe

Hódolás Petőfi, id. Andrássy Gyula gróf és Pákh Albert emlékének

(A Nemzeti Ujság tudósítójától.) Fekete mándlik sorakoznak a szini állomáson. A kérés tenyerükben szorongatják a pörge kalapot, úgy köszöntik rá a hozott Isten!-t a pesti vendégekre. A hegyek felől hűvös fuvalom leng felénk: a mély völgyek és a sötétlombu erdők küldik az üdvözlőket. Pár szíves szó a vándornak, egy kemény, markos kézszorítás és már dőcög velünk a könnyű kis szekér szakadékos völgyek szélén, susogó tölgyesek alatt, míg a patak moraja nyomon kísér, mintha ünnepi himnusz dalolna az ősi erdő.

A lovak poroszkálva viszik előbbre a romantikus vidéken a kocsi, a sok kis magyar szekert, hosszú sorban, mintha csöndes karaván haladna a zugó tölgyeseken át, ismeretlen cél felé, némán és ünnepélyesen. Jólsvató zöld erdőbe ágyazott fehér házai után nemsokára ott állunk már elfogódva, hallgatagon, levett kalappal a természet egyik szép csodája, az aggteleki cseppkőbarlang előtt. A nagy térségen tömegbe verődik ezer meg ezer ember: egyszerű pórnép, módos gazdák, a vidék intelligenciája és a pesti küldöttek. Pár perc múlva zászlók lobognak a völgy szájában és riadó kürt szavát veri vissza a hegy. A cserkészek vonulnak föl ütemes lépésben, katonás rendben. Kipirult gyermekarcukon, lelkes szemükben, feszülő izmaik mozgásában szavát hallatja már a jobb jövő. Az erdős gerincen túl magasabb hegy néz le a völgy felé. Az most idegenség. Azon a hegyen most idegen szuroknyok villognak békés ünnepünkre...

Délután négy óra. Az ózdi zenekar trombitái hatalmas erővel zengik a Himnusz. Azután Császár Elemér dr. mondja el szabad ég alatt nagyszabású beszédét Petőfiről. A völgyi visszhang visszazengi a tömeg moráját, a tömeg éljenriadalmát. Majd Szathmáry István szavalja lendületes odáját. Patakzúgás, fenyősugár, tölgyerdő bűgása kíséri szavát titokzatos zenével. Mire az ózdi acélgyár zenekara eljátsza a Szózat magaslatos dallamát, már lehullott a lepel a barlang bejáratánál elhelyezett márványtábláról, amely kegyelettel hirdeti a sziklafalban az utódoknak, hogy 1845 május 28-án itt járt a természet csodáját bámulni a természet másik magyar csodája, Petőfi Sándor, hogy innen menjén „a pirosfehérzöld völgy”-ön át Rimaszombatba, átvenni nemes Gömör vármegye táblabírói tisztét.

Az emléktábla leleplezése után régi boldog idők emlékeként szép népiünnepély fejlődött ki. A hatalmas tisztáson négyszáz kocsi állott. Valóságos szekértábor, régi magyar módra. A közönség a fűbe telepedve, vidám nótával mulatott. A derék ózdiak hangversenye közben a cserkészek katonás fölvonulásában gyönyörködhetünk.

Az alkony árnyai ráborultak a völgyre. A nótá csöndesült. A tábor tüzek körül elkomolyodva heverték az emberek. A sötétség és a csönd lassan birtokába vette a völgyet. És akkor kigyultak itt és amott titokzatos kis hegyi tüzek, villódzó fények, száz meg száz Szent János bogárka: bányászok lámpái az éjszakában. És megindult a fekete processzió az imbolygó mécses sorával a barlang kapuja felé.

Ezer mécses ég a „Nagytemplom”-ban

A visszhangos barlangüregekben némán halad ezer meg ezer élőlény. A bányalámpák és a fáklyák, a gyertyák és a mécses reszketnek a homályban és óriás árnyékok, félelmetes és fantasztikus körvonalak vetődnek a sziklákra. Mennyi idő telhetett? Azt mondják, negyedóra. Ugy érezzük: hosszú, hosszú órák, mialatt elszakadtunk a valóságtól és vándoroltunk egyre beljebb, beljebb, a mesébe, az álomba. Mire átléptük a barlang fekete vizét, a Styx-et és ki-táruult előttünk a Tempe hatalmas alvilági ürege, már egy vízió szépséges varázsa uralkodott az ezernyi tömeg képzeletén. A „Nagytemplom” szépséges kőalakzatai, állati és emberi formát öltött cseppkőképződmései ezer és ezer gyertya és bányaszilámpa tündéri ragyogásában uszott. Lenyűgöző, elkápráztató látvány! A látomás hatalmába kerít mindenkit. Mintha valóban egy csodálatos alvilági templomban gyülekeznénk, elvarázsolt szellemek, éjjeli találkozóira...

Egy vadászkiáltás zerszeres visszhangja riaszt: kezdődik az ünnepség. Színes fényoszlopok ijesztően szép és fantasztikus alakzatokat világítanak meg. Életre ébred a fény tündérszavára a sötét alvilág.

Rexa Dezső beszél. Petőfi, id. Andrássy Gyula gróf és Pákh Albert szellemét idézi, Gömör-megye táblabíráját, aki e helyt idézte, hívta a szükkeblűket, hogy boruljanak térdre a szabálytalanság remeke előtt — és Gömör-megye két szülöttét, akik vele egy évben termettek e földön, most száz esztendeje. Amikor még

Petőfi szabadon mehetett innen Rimaszombatba. Amikor az Andrássyak büszke Krasznahorka vára nem volt idegen...

„Krasznahorka büszke vára...”

Szívetrázó női hang szólal. A kömberek és kőalakok álombabüvölt alakjai hallgatják. És az élők is mintha mozdulatlanul varázsolódtak volna. „Krasznahorka büszke vára...” Hegyi Anna énekel. Azután Kacsóh Pongrácz regő-énekét: „Galambszívű édesanyám, Magyarországon...”

Most Komoróczy Miklós tanár palóc nyelven aggteleki epizódokat mesél. Császár Elemér,

Poincaré az igazságos béke páncéljában

„Ne nyuljunk a szerződésekhöz!” — Franciaország az antant egységeért hajlandó könnyítésket keresni a Ruhr-kérdésben — Válasz Stresemannnak

Páris, augusztus 21.

(A Nemzeti Ujság tudósítójának jelentése.) Poincaré charlevillei tartózkodása alatt több beszédet mondott, melyek egyikében a német megszállás borzalmairól emlékezett meg, az Ardennes departamentum gyűlésén pedig a megszállás után hátrahagyott romokból való újjáépítést ünnepelte. A környezet, a háború közvetlen nyomai befolyásolták szavait s ez a hatás érezhető volt a hadiemlékek felavatásánál elmondott hosszabb beszédén is, melyben az aktuális külpolitikai helyzetről emlékezett meg.

A beszéd, melyet lapunk más helyén is foglalkozunk, a békekötések sérthetlenségének, az antant fentartásának pilléreire épült fel. Ne nyuljunk a szerződésekhöz, mondja Poincaré, olyan időben, amikor már régen hozzányultak a sevresi szerződéshez s amikor a Ruhr-megszállással, igen komoly angol vélemények szerint is, megsértették a szerződéseket.

Elhanyagolt barátság

A beszéd elején Poincaré utalt az 1918. évi ősi offenzívára, amely az ellenségtől elaraszított megye felszabadításával járt és ezeket mondta: Akkoriban világosan úgy látszott, hogy a szövetségesek, akik annyira egységesek és a kölcsönösen teljesített szolgálatokból folyó szolidaritásnak annyira tudatában voltak, a háborúban megkezdett munkát a békében is együttesen fogják befejezni. Valóban a szövetségesek együtt munkálkodtak azokon a szerződéseken, amelyek ismét felépítették Európát. Az egység szükségességét ugyanis könnyebb belátni a veszély idejében, míg a vihar után még az annyira megszentelt barátságot is néha egy kissé elhanyagolják. Ha az egység megmentette Franciaország életét és külön-külön minden szövetséges életét, akkor lehetetlen, hogy ez az egység hiábavaló legyen oly időben, amikor a szorongatottak életét már megmentették. Franciaország büntöské tartana minden cselekedetet, minden szót, amely ez az egység megzavarására vagy akár csak megosztására törekedne. Franciaország mindig készen áll arra, hogy szövetségesével olyan könnyítéseket keressen, amelyek általános akciót tennének lehetővé. Azt hisszük, a brit kormány családik, ha azt mondja, hogy az angol munkanélküliségnek közvetett vagy közvetlen oka a Ruhr-terület megszállása.

Az igazságosság uralma...

— Ahelyett, hogy zálogvételünk törvényszerűsége felett vitába bocsátkoznánk, helyesebb lenne, ha az egyik fél éppúgy, mint a másik, a mindnyájunkat érdeklő problémák gyakorlati megoldására törekedne. Európa gazdasági és erkölcsi egyensúlyát csak olyan béke állíthatja helyre, amely szilárd alapokon épül és amely biztosítja az igazságosság uralkodását. Az ilyen béke azonban az aláírt szerződések lojális teljesítését követeli. Franciaország nem akar mást és Anglia sem akarhat egyebet. Igyekezzünk tehát meggyezésre jutni. Az együttérzésnek ama számtalan bizonyítékai, amelyeket a velünk barátságos országokból, nevezetesen Angliából személyesen kapok, bizonyítják, hogy a külföldi közvélemény napról napra jobban felismeri törekvéseink önzetlenségét, mind kedvezőbb szellem hatja azt át és farsztonak, sőt nevelésnek kezdi találni a Franciaország ellen irányuló ama vádakat, amelyek imperializmusról beszélnek.

Polemia Stresemannal

Stresemann kancellárrá való kinevezése előtt szemünkre vetette, hogy Napoleont utánozzuk, hogy nem értjük meg a német lelket és azt imperialista provokációkkal ingereljük. De hát mitőlünk indultak ki a kihívások? Ki igyekezett minden erővel fzetésképtelenné válni és adósságaitól így megszabadulni? 1870-ig Franciaország rosszindulat nélkül nézte a német egység megvalósításának haladását. Miért hajtotta akkor Németország uralma alá két tartományunkat azzal az ürüggyel, hogy ezt az egységet gyorsabban akarja megvalósítani és a jövő számára biztosítani? Ez a gonoszított 44 éven át nehezedett a világ nyugalmára és amikor 1914-ben Németország megtámadta Franciaországot és Belgiumot, egyik szövetségesünk nem vonta kétségbe azt a jogunkat, hogy a fölünk elszakított tartományokat újból visszazserezzük. Tehát 1870 óta a világ lelkiismerete nem nyugodott bele ebbe az igazságtalanságba.

A romlandó béke

— Barátaink, akik oldalunkon küzdöttek, bár tartanak szem előtt a történelem tanulságát. Az igazságtalanságon alapuló béke valamennyire mindig bi-

Szathmáry István után ötezer ajkon zendül a Szózat.

Odakünn a lankáson égnek a tábor tüzek. És áll a vigalom cigányszó és ének mellett, lobogó rózsaláng fényénél hajnalig. Mig foszlanak a fátylak az álmok körül és harmat oltja a tüzet. A vidék elesöndesül akkor és a fülemüle-dal megszólal édesen a távozók feje fölött.

A gyönyörű ünnep rendezéséért a Kárpát Egyesületet, a budapesti Gömör-Kishontvármegyei Kört, Markó Miklóst, Bátor Pál tanárt és derék cserkészeit illeti tisztelet. Bátor tanár és cserkészei öt hónapig dolgoztak, hogy a barlangot ismét járhatóvá tegyék.

zonytalan és romlandó. Még bizonytalanabb lenne az a béke, amelyet az igazságosság alapján akartak felépíteni, de amelyet ezekről az alapokról eltávolodni engedtek. Ne nyuljunk tehát a szerződésekhöz. Jussunk egy egyetlen elhatározásra, amely világos, egyszerű és békés, arra tudnillik, hogy a vállalt kötelezettségeket tiszteletben tartjuk és azoknak tiszteletet szerzünk.

Berlin, aug. 21.

(A Nemzeti Ujság tudósítójának telefonjelentése.) A berlini lapok igen tartózkodóan fogadják Poincaré Charlevilleben mondott beszédét. Némely lap, köztük a Germania a beszédet haladásnak minősíti. A Vorwärts sürgeti a Ruhr-terület kiürítését, mert amíg a megszállás tart, a két köztársaság között meg egyezséről szó sem lehet. Franciaország mondjon le az üres presztizs-politikáról. Sajnos erre Németországnak ma nincs sok reménye.

Egyébként a forgalmi zárt nagyon megszigorították, ellenben szinte szabadon folyik a megszállt területen a kommunista propaganda. A bányamunkásszövetség további ellenállást határozott el, s így aztán csak a termelés íjesztő csökkenése az az egyedi eredmény, amelyet a megszállás felmutathat. Miles, a párisi nemzetközi kereskedelmi kamarába kiküldött amerikai meghatalmazott, a ruhr-vidéki helyzetről adott jelentésében megállapítja, hogy Franciaország csak egyharmadát kapja meg annak a szén és kokszmennyiségnek, amelyhez egyébként hozzájuthatott volna.

Világpolitika

Az a várvavárt beszéd, melyben Poincaré választ ígér Stresemann birodalmi kancellárnak, tegnap valóban elhangzott Charlevilleben s ha jól ítéljük meg, bizonyos csalódást fog okozni — Párisban. Az engesztelhetetlen Poincaré ebben a beszédében is a régi érzelmi hurokat pengeti, de szavai mögött ott érezzük a szövetségesekben csalódott ember resignációját. A beszéd legfontosabb momentumai az, hogy készen áll könnyítéseket tenni, mert Franciaország akarja az antant egységének fenntartását. A Stresemann felé intézett kijelentéseknek nincs konkrét formája; úgy tesz, mint a haragos ember, aki az ellenségnek hátat fordít és egy harmadikhoz intézi szavait. Ez a harmadik a játékbán: Anglia, akinek aztán igen kategorikusan tudomására adja, hogy a zálogvétel törvényszerűsége felett nem haját vitába bocsátkozni. A beszédnek talán lélektanilag legérdekesebb részlete az, melyben a francia hazafi szóval a gall politika vezérében és visszapillantást vetvén az 1871-iki békére, a történelem tanulságait említi. Az igazságtalanságon alapuló béke — mondotta — valamennyire mindig bizonytalan és romlandó. Olyan igazság ez, amelyet mi és a „legyőzött” népek valamennyien, hiába idézünk, mert éppen Poincaré az, aki nem akarja meghallani. Ugyanó, aki a hazafiság olyan meleg szavait tudja megtalálni, mikor a 44 év előtt elkövetett gonosztettől, Elzász-Lotharingia elszakításáról beszél s aki kétségtelemnek mondja Franciaországnak azt a jogát, hogy az elszakított tartományokat visszazserezzék, a politika egész bűvészkedését felhasználja annak a gonoszított népek állandóságára, amely ezeréves országgrészeket szakít el és dönt idegen járom alá. A történelem tanulságaihoz hozzá fog tartozni a sévresi béke, amelyről már bebizonyult, hogy romlandó s be fog ez bizonyulni a bizonytalanság és a romlandóság könyörtelen erejénél fogva a többi békéről is.

Franciaország elismeri György görög király uralmát — jelenti a Matin —, feltéve, hogy az országban az alkotmányos szabadságokat ismét helyreállítják. Poincaré ezt a határozatot közölte. Mária román királynéval, György király anyósával, aki ezúttal is sikeres propaganda- és diplomáciai utat tett Párisba. A helyzet az, hogy Görögországban nem a király az oka a forradalmi állapotnak, nem ő az oka az alkotmányos szabadságok felfüggesztésének, mert hiszen ő maga is félig-meddig foglya az új uralomnak. A legitim uralom helyreállításának igen jelentékeny akadályait hárította el a francia kormány határozata, mert ezzel tisztázzódik Görögország külpolitikai helyzete s megnyílik a zavaros állapotokból a kivezető ut a konszolidáció felé.